

Динаміка і статика економічного зростання

Перехід неокласичної економічної теорії дослідження умов і факторів економічного зростання означав трансформацію традиційного статичного підходу в динамічний. Можливість існування стійкої динамічної рівноваги доводиться у праці *Дж. Міда „Неокласична теорія економічного зростання”* (1961).

Дж. Мід використав модифікований варіант функції Кобба-Дугласа:

$$Y = \alpha K + \beta L + p,$$

де Y – середньорічний темп зростання національного доходу, %;

K – середньорічний темп зростання капіталу, %;

L – середньорічний темп зростання праці, %;

α, β – частки капіталу і праці у національному доході;

p – темп технічного прогресу, %.

Ця формула враховує як зростання застосовуваних обсягів праці й капіталу, що визначаються їх часткою у національному доході, так і темп технічного прогресу – якісних змін виробництва. Модель зростання, за словами Дж. Міда, описує абстрактні економічні умови, коли діють закони граничної продуктивності, а виробничі фактори поєднуються у будь-яких пропорціях. Припускаючи, що темпи зростання праці і технічного прогресу незмінні, Дж. Мід робить висновок, що *стійке зростання буде досягнуто, якщо темп зростання капіталу дорівнюватиме темпу зростання національного доходу*. Якщо збільшення капіталу перевищує темп зростання доходу, то темпи нагромадження автоматично знижуються. Якщо темп зростання праці перевищує темп нагромадження капіталу, то внаслідок зниження граничної продуктивності праці відбудеться заміщення праці капіталом. Нове сполучення факторів виробництва за умов збереження незмінної пропорції розподілу доходу між ними забезпечить їх повну зайнятість.

Якщо технічні пропорції виробництва – *капіталомісткість* або *капіталоозброєність* – фіксовані, тоді зростання кількості працездатного населення не буде супроводжуватися збільшенням нагромадження та виробництва. Весь приріст населення виявиться надлишковим і виникне безробіття. Як наслідок з'явиться конкуренція робочих місць, що призведе до зниження заробітної плати, збільшуючи таким чином прибутковість капіталу. Перерозподіл доходу викличе зростання заощаджень із прибутку, збільшить темпи нагромадження і відновить рівновагу між зростанням населення і темпами нагромадження. У випадку швидшого зростання капіталу порівняно з темпом зростання населення виникнуть надлишкові виробничі потужності.

На новій теоретичній основі відбувається відродження докейнсіанських методів боротьби з безробіттям – Дж. Мід закликає відновити гнучке реагування цін (передусім грошових ставок зарплати) на зміни в умовах попиту і пропозиції. Практичні рекомендації стосуються реформування існуючої структури і механізму функціонування ринку праці задля надання йому більшої гнучкості та мобільності. Вчений, як і монетаристи, вважає профспілки монопольними утвореннями на ринку праці, що диктують ціни на робочу силу, а тому припускає можливість обмеження прав профспілок.

У післявоєнний період з 50-х рр. ХХ ст. теорії зростання розвивалися в умовах сталих темпів збільшення реального продукту, на відміну від довоєнного депресивного стану. У Західній Європі та Японії підйом був пов'язаний з американською допомогою за планом Маршалла, а у самих США – з військовими діями в Кореї. Неокейнсіанська модель Харрода-Домара надзвичайно перебільшувала нестійкість і нестабільність ринкової економіки і недооцінювала сили, що спричинюють її зростання. Із середини 50-х рр. ХХ ст. розпочався новий етап розвитку теорій зростання, під час якого провідну роль відіграла модель зростання *Роберта Мертона Солоу* (США, 1924 р.н.).

Використана література:

1. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Пік”, 2009. – 548 с. : іл.
2. Яковенко Р. В. Національна економіка : навч. посіб. / Роман Яковенко. – [2-ге вид., випр.]. – Кіровоград : „КОД”, 2010. – 548 с. : іл.
3. Яковенко Р. В. Тлумачний англо-український словник економічних термінів з елементами теорії та проблематики. Дидактичний довідник / Роман Яковенко. – [Вид. 2-ге, випр.]. – Кіровоград : видавець Лисенко В.Ф., 2015. – 130 с.
4. Яковенко Р. В. Основи теорії економіки для технічних спеціальностей : навч. посіб / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Поліграф-Сервіс”, 2009. – 120 с. : іл.
5. Яковенко Р. В. Державне регулювання економіки : конспект лекцій / Роман Яковенко. – Кіровоград : КНТУ, 2012. – 40 с. : іл.

Р. В. ЯКОВЕНКО,
к.е.н., доцент